

Letmá chvíle malostranské samoty.
Radnické synagogy – na pár vzácných
chvil – neuvolněny z plavání turistů.

ROŠ HOŠANA – NOVÝ ROK

Předposlední zářijový víkend začal židovský Nový rok, podle hebrejského kalendáře již 5767. od stvoření světa.

Přijíždíme do Umaně, stotisícového města ležícího dvě stě padesát kilometrů jižně od Kyjeva. Na každém rohu stojí párek policajtů, ulice se černají pláští, tunikami a kožešinovými klobouky ortodoxních Židů. Blížíme se k synagóze a stovky poutníků přerůstají v tisíce. Breslovští chasidé považují za nutné alespoň jednou v životě Umaně navštívit. Jenže nejsou tu zdaleka jen oni.

Hustým davem si probíjíme cestu k hrobu Rabiho Nachmana (1772–1810), prvního breslovského

chasida, pravnuka zakladatele chasidismu rabiho Israela ben Eliezera.

„No! No! Hallo! No!“ ozývá se kolem nás z různých stran, ale fotograf nedbá. Až na úzké lávce přes silnici mu zatarasí cestu asi třicetiletý muž – také on patří k ortodoxním. Stojí bokem, hlavu má na stranu, oči sklopené k zemi. Jednou rukou divoce mává, druhou si zakrývá oči, jen občas je odlepí od země, aby se přesvědčil, že ho fotograf poslouchá. Pár sekund a konečně pochopíme: problémem není fotograf, ale

já – problémem je žena. Zakrývám si vlasy šátkem, prsa co možná nejvíce skrývám v neforné bundě neurčité barvy. Vracíme se. Je horko.

„NEMÁŠ TRÁVU?“

U jezera stojí urostlí muži oblečení v černobílých nebo bílých barvách. „I like Ukraine. Ukrainian girls are beautiful!“ nakloní se ke mně jeden z nich.

„But I am Czech ...“, cítím se zaskočená. Ostatní muži se hlasitě smějí. Pospíchám za fotografem,

který konverzuje o kousek dál. „Máš zapalovač? Připal mi!“ vyštěkává na mne asi čtrnáctiletý kluk. No jistě, nemají dnes dovoleno rozdělovat oheň, pak jim je i ženská dobrá.

„Ahoj! Nemáte nějakou trávu?“ zkouší to další. Fotograf je v šoku, něco takového v jeruzalémské čtvrti Mea Šearim nezažil.

„Cože, trávu?! Odkud jsi?“
„Z Holandska, tam je to v pohodě.“

„Přijel jsi s rodiči?“
„Moji rodiče zahynuli při teroristic-

kém útoku. V Tel Avivu, v pizzerii.“

Pohledný mladík s kulatými modrými očima vypadá vyrovnaně. „Vždycky sem chtěli. Dneska bude velká oslava, velká party, protože rabi nám vzkázal: Radujte se a buďte veselí!“

CHASIDISMUS

Rabi Nachman kázal víru založenou na radostném prožívání, duševní svobodě a mysticismu. Podle chasidského hnutí má Žid sloužit Bohu na všech svých cestách a všemi způsoby s extatickou radostí a

svou oddanost Bohu vyjadřovat spíše modlitbami než pouhým studiem a znalostí talmudu. Slavný filosof Martin Buber o chasidismu říká: „Vskutku se v posledních staletích neprojevila duchovní síla židovství nikde s tak velkou silou jako v chasidismu ... ohlašuje novou svobodu, aniž by změnil jedinou čárku v zákoně, rituálu a tradovaných životních normách, ukazuje nám staré známé věci v novém světle a smyslu.“

SAKRA DRAHÝ HAD

Vracíme se zpátky k synagóze, do centra dění. Černou barvu ředí stále více bílá. Oprýskané sovětské věžáky hledí užasle na mručící a kývající se černobilou masu. Kde všichni ti muži bydlí? Na čtyři až pět dní nepřetržitých modliteb a oslav si poutníci pronajali vše, co je v blízkosti posvátných míst k dispozici. Za nehorázné sumy, za dolary, či dokonce izraelské šekely obývají poutníci byty a domky místních obyvatel, kteří

se na dobu oslav odstěhovali k příbuzným, známým, kamkoli. Sto dvacet dolarů na den za dřevěnou chajdu, ve které neteče voda? Proč ne? Za vydělané peníze mohou zdejší Ukrajinci i půl roku slušně žít. A tak obchody podnikavců kvetou. Ve stáncích prodávají několikasetnásobně (!) předražené zboží, včetně kýčovitých suvenýrů.

„Já chci tank! Já chci hada!“ ječí pětileté ortodoxní děčko. Aby ne, tohle v Jeruzalémě neprodávají.

„Kolik?“ ukazuje muž na dřevěného hada.

„Deset dolarů,“ odpoví bezostyšně prodavač. „Amerických dolarů.“

ŽALOBNÍČEK ŽALUJE

Do Umaně přijely také děti, vlastně na ulici potkáte jen chlapce. Když si hrají, tahají se a zlobí, nikdo si jich nevšímá, působí rozmazleně a agresivně.

Žalobníček žaluje, pod nosem si maluje!

Co jiného říci – když nás spatřily, cizince a cizinku s fotoaparáty, strkaly ruce před objektiv a běžely žalovat. Tatínkové a strýčkové byli o poznání tolerantnější. Vzali svoji drobotinu a jali se studovat společně tóru. Jak může zůstat pětileté dítě tak dlouho zaujaté náboženským textem, jsem nepochopila, ale byla jsem ráda, že žalobníčci jsou už pryč.

BERANÍ ROH

Na pláni sousedící se hřbitovem stojí živé sousoší. Modlící se židovská rodina soustředěně sleduje obzor. Vůbec poprvé tu vidím ženu. Sedí na zemi mezi svými čtyřmi dětmi, její muž troubí na šofar – beraní roh. Hlas šofaru má na Nový rok mnoho významů. Židovská tradice má za to, že může donést modlitbu až před Boží trůn.

Slyšíš mě, rabi?

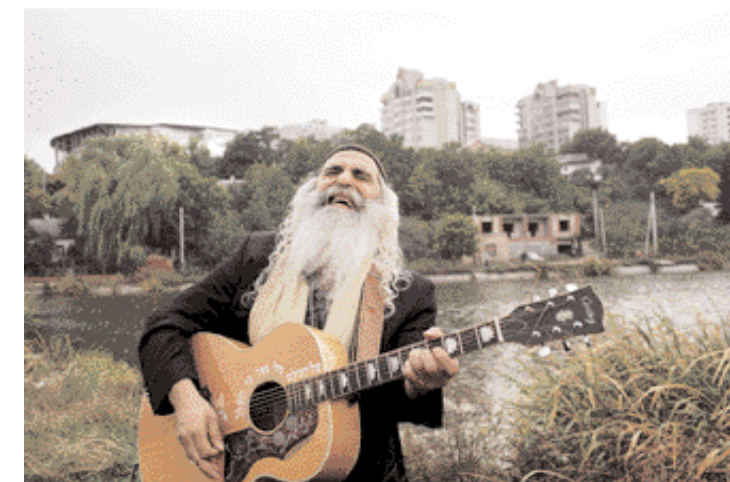
Za hřbitovem zničeným nacisty je stanové město pro chudší a méně

zimomřivé. Konečně zjišťujeme, odkud se vzalo tolik policajtů: organizátoři akce zaplatili mafii, ta najala 420 mužů ze speciálního oddílu Jaguár, 52 vojáků a 500 státních policistů. Spokojeni jsou tak všichni. S bezpečím před terorismem i výdělky.

JEZERO

Je neděle, skončil šábes, vzhůru do oslav nového roku! Hlavní událost začíná v osmnáct hodin. Všichni, ale opravdu všichni se shromáždí kolem nevelkého jezera, kde bylo v roce 1768 zmasakrováno dvacet tisíc umaňských Židů. Nebeský advokát, rabi Nachman, si přál být pohřben vedle nich. Vyzval všechny své následovníky, aby za ním nejlépe na Nový rok přicházeli. Letos ho poslechlo snad deset tisíc ortodoxních věřících.

Mnoho z nich dorazilo z Izraele, Velké Británie, ale také ze Spojených států – jsou tu stovky chasid-

ských obyvatel Brooklynu.

„Jsem šťastný, ulice se zaplnily Židy tak, jak to bylo před staletími,“ svěřil mi jeden z mála místních účastníků.

Příslušnost k nejrůznějším židovským hnutím v různých částech světa skýtá neuvěřitelný mix oděvů: od kalhot pod kolena, bílých vlněných podkolenek a dlouhých černých kabátů až po „hippíky“ oblečené v džínsových bundičkách a svetrech. Mix účesů: od houpajících se pejzů a plnovousů po dready. Mix pokrývek hlavy: od staromódních klobouků po „ulítlé“ free turbany obyvatel náboženských kibuců.

AHOJ, TÁTO!

Vrchol svátku se blíží: poutníci obklopují jezero, ve kterém se odrážejí jejich tváře a postavy. Volají, zpívají popěvek: „Umaň, Umaň, Roš Hošana!“ Někteří tančí, jiní se modlí v extatickém vytržení. Až na dva policajty sedící v lodce uprostřed jezera, je

to jako výjev z bible.

Vedle mne si stoupl „náš“ modrooký Holanďan a v záklonu s kornoutem z dlaní kolem úst křičí k nebi: „Ahoj, táto! Zdravím tě! Jupííí!“ A přeju vám dobrý nový rok!

